Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπανωφάει τό, ἀμάρτ. *ἀπανουφάει* Ἤπ.
Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ά ν ω* καὶ τοῦ οὐσ. *φ α ε ῖ*.
Πρόσθετον φαγητόν, ἐπιδόρπιον.

ἀπανώφλιο τό, ἀμάρτ. *'πανώφλιου* Στερελλ.(Εὐρυταν.) *'πανώφλι* Κάρπ.
Ἐκ τοῦ οὐσ. **ἐ π α ν ώ φ λ ι ο ν*.
Ἀνώφλιον, ὑπέρθυρον ἔνθ' ἀν.: Παροιμ. *'Αντὶ νὰ σειοῦται τὰ 'πανώφλια σειοῦται τὰ κατώφλια* (ἐπὶ τοῦ ἀλόγως δυσφοροῦντος διὰ τὴν κατάστασιν αὐτοῦ καὶ παραπονουμένου πρὸς ἄλλους ἀληθῶς δυσπραγοῦντας) Κάρπ. Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. *ἀ ν ώ φ λ ι* **1**.

ἀπανωφούστανο τό, ἀμάρτ. *ἀπανουφούστανου* Θρᾴκ. (Καλλίπ.)
Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ά ν ω* καὶ τοῦ οὐσ. *φ ο υ σ τ ά ν ι*.
Ἐξωτερικὸν γυναικεῖον ἔνδυμα: Ἄσμ.
Κὶ ξισήκουσι τ' ἀπανουφούστανό της
κὶ φάνηκι τοὺ πουδαστράγαλό της

ἀπανωφτέρι τό, Ἰων. (Ἐρυθρ.)
Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ά ν ω* καὶ τοῦ οὐσ. *φ τ ε ρ ό*.
Δεύτερον πτερόν: Ἄσμ.
Φάγε καὶ σύ, καλὸν πουλλίν, ἀπ' ἀντρειωμένου πλάτην,
νὰ θρέψῃς πῆχυν τὸ φτερόν, πῆχυν τ' ἀπανωφτέρι.

ἀπανωφύτεμα τό, ἀμάρτ. *'πανουφύτιμα* Στερελλ. (Αἰτωλ.)
Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ά ν ω* καὶ τοῦ οὐσ. *φ ύ τ ε μ α*.
Συμπληρωματικὸν φύτευμα: *Κάμαμι φύτιμα κὶ 'πανουφύτιμα.*

ἀπανώχωμα τό, Πελοπν. (Κλουτσινοχ.)
Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ά ν ω* καὶ τοῦ οὐσ. *χ ῶ μ α*.
Τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας χῶμα: *Ἔβρεξε καὶ πῆρε τὸ ἀπανώχωμα οὔλο.*

ἀπανωχώνω Πελοπν. (Τρίκκ.) *'πανωχώνω* Πελοπν. (Κλουτσινοχ.)
Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ά ν ω* καὶ τοῦ ρ. *χ ώ ν ω*.
Ῥίπτω ὀλίγον χῶμα περὶ τὸν κορμὸν δένδρου ἢ φυτοῦ ἔνθ' ἀν.: *'Εβγῆτὲ 'ς τὴ λάκκα ἀπὸ τὴ βροχὴ ἢ τὸ δωγὰ τὸαὶ τὴν 'πανώχωσα* Κλουτσινοχ.

ἀπανωχώρι τό, Κρήτ. *'πανωχώρι* Ἤπ. Μεγίστ. *'πανουχώρ'* Ἤπ.
Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ά ν ω* καὶ τοῦ οὐσ. *χ ω ρ ι ό*.
1) Τὸ ἄνω μέρος ἢ ἡ ἐπάνω συνοικία χωρίου τινὸς ἔνθ' ἀν. **2)** Κατὰ πληθ., τὰ εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος περιφερείας τινὸς χωρία Κρήτ. Μεγίστ.: Ἄσμ.
Τσαὶ τοὺς ἐμοιρολόησαν χῶρες τσαὶ 'πανωχώρια Μεγίστ.
Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Ἤπ. Κεφαλλ. Κρήτ., ὑπὸ τὸν τύπ. δὲ *'Απανωχώρ'* Πόντ. (Χαλδ.)

ἀπανωχωριανὸς ὁ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)
Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀ π α ν ω χ ώ ρ ι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ι α ν ό ς*.
Ὁ κάτοικος τῶν ὀρεινῶν χωρίων.

ἀπανωχωρούσις ὁ, Χίος
Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀ π α ν ω χ ώ ρ ι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ο ύ σ ι ς*, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾷ 29 (1917) Λεξικογρ. Ἀρχ. 11 κέξ.
Ὁ κάτοικος τῆς βορείου Χίου. Συνών. *ἀ π α ν ω μ ε ρ ο ύ σ ι ς*.

ἀπανωψάθι τό, Κύθηρ.
Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ά ν ω* καὶ τοῦ οὐσ. *ψ α θ ί*.
Κατὰ πληθ., αἱ ἑκατέρωθεν δύο ἀνώτεραι πλευραὶ τοῦ σάγματος. Συνών. *ἀ π α ν ω π α γ ί δ α*.

ἀπανώψιχο τό, ἀμάρτ. *'πανώψ'χου* Σάμ.
Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ά ν ω* καὶ τοῦ οὐσ. *ψ ί χ α*.
Ἐκ τοῦ διανεμομένου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀντιδώρου τὸ προερχόμενον ἐκ τοῦ ἄνω μέρους τῆς προσφορᾶς, ὅπερ εἶναι οἰωνὸς δι' ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον θέλει τύχει ὅτι θὰ διέλθῃ τὸ ἔτος ὑγιές.

ἀπανώψυχο τό, *'πανώψ'χου* Σάμ.
Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ά ν ω* καὶ τοῦ οὐσ. *ψ υ χ ή*.
Τὸ κατὰ τὸν στόμαχον μέρος τοῦ σώματος: *Νὰ πάς νὰ τρίψ'ς τοὺ 'πανώψ'χου τ' νὰ γέν' καλά.*

ἄπαξ ἐπίρρ. σύνηθ. *ἀπὰξ* Θρᾴκ. (Τσανδ.) *ἄπαξις* Θρᾴκ. (Κασταν.) Μακεδ. (Καστορ.) Πελοπν. (Βούρβουρ.) *ἄπαξες* Εὔβ. (Κονίστρ.) *ἀπαξῆς* (καὶ *ἄπαξ*) Θρᾴκ. (Περίστασ.)
Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. *ἄ π α ξ*.
1) Μίαν φορὰν Θρᾴκ. (Περίστασ.): *Ἄπαξ ἔφαγα κ' ἐπῆγεν εἰς τὸ βρόχι μου* (*βρόχι*=λάρυγξ). **2)** Ἀφοῦ, *μιὰ καὶ* σύνηθ.: *Ἄπαξ ἤρθες, μεῖνε. Ἄπαξ τὸ ἔκαμες, δὲν πειράζει.*
3) Διὰ μιᾶς Θρᾴκ. (Περίστασ. Τσανδ.): *'Απὰξ μὲ ἤρθε 'ς τὸ νοῦ μου* Τσανδ. **4)** Αἴφνης, ἀπροσδοκήτως Θρᾴκ. (Κασταν. Στέρν. κ. ἀ.) Μακεδ. (Καστορ.) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Βούρβουρ.): *Ἄπαξ πέθανε* Θρᾴκ. *'Ηρθ' ἄπαξις* Βούρβουρ. *Ἄπαξ ἤρθανι κὶ μὶ βλουκκάρανι* Σάμ. Συνών. *α ἴ φ ν η ς, ἀ ν α π ά ν τ ε χ α, ἀ ν α φ α ν τ ῶ ς, *ἀ ν α χ ά μ π α ρ α, ἀ ν α χ π ά ρ α χ τ α, ἄ ξ α φ ν α, ἄ ξ υ π α, ἀ π ά ξ α φ ν α, ἀ φ ν ί δ ι α, ἀ φ ό ρ α χ τ α, ξ α φ ν ι κ ά, ξ ά φ ν ο υ*.

ἀπάξαφνα ἐπίρρ. ἀμάρτ. *'παξάφνου* Κῶς
Ἐκ τῆς προθ. *ἀ π ὸ* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *ἄ ξ α φ ν α*.
Ἄ π α ξ **4**, ὃ ἰδ.: *'Παξάφνου ἀκούσανε μιλιὲς 'ποκάτω τους.*

ἀπαξιμάδιαστος ἐπίθ. Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)
Ἐκ τοῦ στερητ. *ἀ-* καὶ τοῦ ἀμάρτ. ἐπιθ. **π α ξ ι μ α δ ι α σ τ ὸ ς <π α ξ ι μ α δ ι ά ζ ω*.
Ὁ μὴ φρυγεὶς εἰς τὸν φοῦρνον, ἐπὶ ἄρτου ὁ ὁποῖος τεμαχίζεται καὶ εἰσάγεται ἐκ νέου εἰς τὸν φοῦρνον διὰ νὰ ξηρανθῇ καὶ γίνῃ παξιμάδιον ἔνθ' ἀν.: *Κρύος ἦταν ὁ φοῦρνος καὶ 'πόμειναν ἀπαξιμάδιαστα* Ἀπύρανθ.

ἄπαπα ἐπιφών. Θεσσ. Κωνπλ. Πόντ.(Οἰν.) *ἀπαπὰ* Σάμ.
Λέξις πεποιημένη.
Ἡ λ. δηλοῖ ἔντονον ἄρνησιν, *ἄ, ὄχι!*

ἀπαπαγάληα ἐπίρρ. Μακεδ. (Ἀνασελ.)
Ἐκ τῆς προθ. *ἀ π ὸ* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π α γ ά λ η α*.
Σιγὰ σιγά, ἠρέμα. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀ π α γ ά λ η α*.

ἀπαπεκεῖθε ἐπίρρ. ἀμάρτ. *ἀπαπ'κεῖθι* Ἤπ.(Ζαγόρ.)
Ἐκ τῆς προθ. *ἀ π ὸ* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π ε κ ε ῖ θ ε*.
Εἰς τὸ ἐκεῖθεν μέρος: *Πάου ἀπαπ'κεῖθι 'ς τοὺ χουράφ'.*

ἀπαπέξω ἐπίρρ. Κύπρ. *ἀπαπ-πέξω* Κύπρ. *ἀπαπόξω* Καππ. (Ἀραβάν.) Κάρπ. Κρήτ. (Σητ.) *ἀποπόξω* Κῶς Νάξ. *ἀποπόξου* Πελοπν. (Λακων.) *ἀπουπόξω* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *ἀοπόξω* Κάσ. *ἀποπέξω* Χίος *ἀπαπέξ'* Πόντ.(Οφ.) *'παππέξω* Κύπρ. *'ποπόξω* Κρήτ.
Ἐκ τῆς προθ. *ἀ π ὸ* καὶ τοῦ ἐπιρρ. *ἀ π έ ξ ω*.
1) Ἀπὸ ἔξω, ἔξωθεν ἔνθ' ἀν.: *Ξέκοψεν ἀ τὸ σπίτι μας κι οὔτ' ἀπουπόξω δὲ βερνᾷ* Ἀπύρανθ. *'Απαπόξω 'ς σὸ χωριό 'ναι* (*ἀπέξω ἀπὸ τὸ χ.* εἶναι, δηλ. εἶναι ξένος) Ἀραβάν. || Φρ. *'Απουπόξω βέλλα βέλλα κι ἀπουμέσα Κατσιβέλα* (ἐπὶ τοῦ καλλωπιζομένου ἐξωτερικῶς χάριν ἐπιδείξεως ἐνῷ ἐσωτερικῶς εἶναι ρυπαρός. *βέλλα*=ὡραία, *Κατσιβέλα*=Γύφτισσα) Ἀπύρανθ. || Ἄσμ.
Μὰ σένα ἡ ἀγάπη σου μοιάζει μὲ τὴ φυλλάδα
πὄχει ἀπουπόξω τὴ θωριὰ καὶ μέσα τὴν πικράδα

10.7.37

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ